

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 11/3 đến 17/3/2013)

- Hội thảo Biển Đông tại Mỹ từ ngày 13-15/3
- Lãnh đạo Trung Quốc yêu cầu quân đội tăng cường khả năng chiến đấu
- Tàu Trung Quốc quấy rối tàu cá Việt Nam tại Hoàng Sa
- Đài Loan tăng cường tuần tra trên biển
- Mỹ muốn hợp tác với Brunei về vấn đề Biển Đông
- Singapore-Brunei tổ chức tập trận hải quân chung
- Nhật Bản muốn tăng cường hợp tác quốc phòng với ASEAN
- Tàu Hải quân Singapore thăm Việt Nam

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Tàu Trung Quốc quấy rối tàu cá Việt Nam tại Hoàng Sa. Vào khoảng 7h sáng ngày 13/3, một nhóm tàu hải giám Trung Quốc giáp mặt hai tàu cá Việt Nam mang số hiệu QNg96417TS và QNg96382TS tại vùng biển gần Hoàng Sa. Sau khoảng ba giờ bị hai tàu Hải giám 262 và Hải giám 263 của Trung Quốc quấy rối, tàu cá Việt Nam rời khỏi vùng biển trên.

Đội tàu hải giám Trung Quốc rời Biển Đông. Ngày 14/3, đội tàu, gồm Hải giám 83, Hải giám 262, Hải giám 263 cùng máy bay trực thăng hải giám B-7103, lần lượt cập cảng Tam Á, Hải Nam sau khi kết thúc hành động “tuần tra” trái phép ở vùng biển Hoàng Sa của Việt Nam.

Ông Tập Cận Bình yêu cầu quân đội tăng cường khả năng chiến đấu. Trong bài phát biểu đầu tiên ở cương vị chủ tịch Trung Quốc hôm 17/3, ông Tập Cận Bình yêu cầu quân giải phòng nhân dân Trung Quốc (PLA) cải thiện khả năng để “giành chiến thắng trong các cuộc

chiến” cũng như “bảo vệ vững chắc chủ quyền và an ninh quốc gia.”

Thủ tướng Trung Quốc khẳng định Trung Quốc sẽ phát triển hòa bình. Phát biểu trong cuộc họp báo hôm 17/3 sau khi kết thúc kỳ họp Quốc hội, tân Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường khẳng định nước này sẽ duy trì hòa bình và ổn định ở Châu Á - Thái Bình Dương và thế giới, Bắc Kinh sẽ không chủ trương theo đuổi chủ nghĩa bá quyền ngay cả khi trở nên mạnh hơn. Ông Lý Khắc Cường tuyên bố Trung Quốc cam kết phát triển hòa bình nhưng nước này sẽ “quyết tâm bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của mình.”

Đài Loan tăng cường tuần tra trên biển. Cục trưởng Cục Hải tuần Đài Loan Vương Tiến Vượng hôm 11/3 cho hay lực lượng này sẽ tăng cường cái gọi là “tuần tra” ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Ngoài ra, Hải tuần Đài Loan sẽ thúc đẩy hợp tác và trao đổi thông tin với Trung Quốc đại lục trong việc kiểm soát tình hình tội phạm qua eo biển Đài Loan. Vương Tiến Vượng cho biết thêm, sức mạnh phòng thủ của Đài Loan tại đảo Ba Bình đã được tăng cường với pháo cao xạ 40 mm và súng cối 120 mm triển khai hồi tháng 8, tháng 9 năm ngoái.

+ Singapore:

Ngoại trưởng Singapore thăm Mỹ. Ngày 12/3, Ngoại trưởng Singapore Kasiviswanathan Shanmugam sẽ bắt đầu chuyến thăm chính thức

Mỹ trong 4 ngày. Ngoại trưởng Shanmugam sẽ hội đàm với Ngoại trưởng Mỹ John Kerry. Cuộc thảo luận giữa hai ngoại trưởng sẽ đề cập đến sự can dự ngày càng mạnh của Mỹ tại châu Á, mối quan hệ giữa ASEAN và Mỹ và đàm phán về Hiệp định Đối tác Xuyên Thái Bình Dương (TPP) hiện đang diễn ra tại Singapore.

+ *Mỹ*:

Mỹ muốn hợp tác với Brunei về vấn đề Biển Đông. Phát biểu hôm 11/3 tại cuộc họp báo trước khi có cuộc gặp với Quốc vương Brunei Sultan Hassanal Bolkiah đang ở thăm Mỹ, Ngoại trưởng Mỹ John Kerry cho biết, “Mỹ rất muốn hợp tác với Brunei về những vấn đề liên quan đến Biển Đông, năng lượng và biến đổi khí hậu.” Đồng thời, Ngoại trưởng Mỹ cũng bày tỏ thái độ đề cao vai trò đương nhiệm Chủ tịch Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) của Brunei.

Mỹ sẽ đề cập vấn đề Biển Đông tại các hội nghị khu vực. Hôm 12/3, Tổng thống Mỹ Barack Obama đã có cuộc hội đàm với Quốc vương Brunei Sultan Hassanal Bolkiah tại Phòng Bầu dục, Nhà Trắng. Về vấn đề Biển Đông, Quốc vương Bolkiah cho biết, trên cương

vi Chủ tịch ASEAN trong nhiệm kỳ này, Brunei quyết tâm theo đuổi việc xây dựng một bộ quy tắc ứng xử giữa các bên tranh chấp ở Biển Đông. Về phía Mỹ, Tổng thống Obama khẳng định: “Chúng ta sẽ thảo luận về vấn đề trên biển” tại Hội nghị thượng đỉnh ASEAN - Mỹ và Hội nghị thượng đỉnh Đông Á vào tháng 10 tới tại Brunei.

Tình báo Mỹ: Trung Quốc tiếp tục cứng rắn trong các tranh chấp trên biển. Trong báo cáo đánh giá hàng năm về những mối đe dọa trên toàn thế giới đệ trình lên Ủy ban Tình báo của Thượng viện Mỹ hôm 12/3, Giám đốc cơ quan tình báo quốc gia Mỹ James Clapper cho rằng, giới lãnh đạo mới tại Bắc Kinh hiện đang phải đối phó với hàng loạt thách thức có nguy cơ châm ngòi những bất ổn nghiêm trọng trong nước. Vì thế, các nhà lãnh đạo mới của Bắc Kinh có khả năng duy trì một lập trường cứng rắn về các vấn đề đối ngoại, đặc biệt là các tranh chấp lãnh thổ ở các vùng Biển Đông và Biển Hoa Đông. Ngoài ra, các hoạt động của Bắc Kinh trong khu vực là một phần phản ứng đối với chiến lược tái cân bằng của Mỹ tại châu Á – Thái Bình Dương. Chiến lược này vốn bị các nhà lãnh đạo Trung Quốc cho rằng là nhằm mục đích làm suy yếu vị thế của Bắc Kinh trong khu vực. Theo ông Clapper, Trung Quốc đã tăng cường khả năng quân sự bằng cách thúc đẩy các hoạt động chấp pháp trên biển, thực thi pháp luật để củng cố các yêu sách của nước này ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Trung Quốc đang thực hiện phương thức đưa tàu Hải giám bố trí ở tuyến đầu, chiến hạm Hải quân đi theo sau hậu thuẫn để đối phó với các nước láng giềng.

Quan hệ các nước

Nhật Bản muốn tăng cường hợp tác quốc phòng với ASEAN.

Phát biểu khai mạc tại cuộc họp kín giữa đại diện cấp thứ trưởng Nhật Bản và 10 nước thành viên ASEAN ở Tokyo hôm 13/3, Thứ trưởng Quốc phòng Nhật Bản Akinori Eto nói: “Khu vực châu Á - Thái Bình Dương có nhiều vụ việc liên quan tới an ninh và quốc phòng... trong đó có cả các tranh chấp lãnh thổ trên Biển Đông. Ngoài ưu tiên tăng cường hợp tác kinh tế, Nhật Bản và ASEAN còn cần phải thúc đẩy hơn nữa các quan hệ trên lĩnh vực an ninh và quốc phòng. Dưới thời chính quyền mới ở Nhật Bản, chúng tôi mong muốn tăng cường hợp tác trong lĩnh vực an ninh và quốc phòng với các nước thành viên ASEAN và đóng góp cho hòa bình khu vực.”

Mỹ-Philippines sẽ tiến hành tập trận chung thường niên lần thứ 29. Đại tá Arnulfo Burgos Jr, người phát ngôn các lực lượng vũ trang Philippines hôm 12/3 cho biết, cuộc tập trận chung “Vai kẻ vai” 2013 sẽ diễn ra từ ngày 5 đến 17/4 tại Philippines với sự tham gia của khoảng 8.000 binh sĩ hai nước. Nội dung cuộc tập trận bao gồm huấn luyện quân sự truyền thống, hỗ trợ nhân đạo và phản ứng thảm họa.

Singapore-Brunei tổ chức tập trận hải quân chung. Bộ Quốc phòng Singapore cho biết từ ngày 11-15/3, Hải quân Singapore và Brunei

tiến hành cuộc tập trận chung thường niên lần thứ 32 mang tên “Tập trận Bò nông.” Trong khuôn khổ cuộc tập trận trên, hải quân hai nước sẽ tiến hành nhiều cuộc thảo luận mang tính chất chiến thuật và nhiều cuộc tập trận mang tính chất tình huống trong chiến tranh hải quân như chống tàu ngầm, chống không quân và hải quân.

Hội thảo Biển Đông tại Mỹ từ ngày 13-15/3.

Hội thảo do Hội Châu Á phối hợp với Trường Chính sách công Lý Quang Diệu của Singapore tổ chức. Sau lễ khai mạc tối 13/3 với chủ đề “Quả bom nổ chậm đã được khởi động? Đi tìm một giải pháp cho tranh chấp Biển Đông”, trong hai ngày sau đó, hội thảo sẽ tham gia thảo luận theo 5 phiên khác nhau gồm: 1/ Nguồn gốc của tranh chấp; 2/ Quan hệ Mỹ-Trung ở Biển Đông; 3/ Vai trò của luật pháp và quản lý quốc tế; 4/ Quan điểm của ASEAN về Biển Đông và hệ quả đối với hòa bình-an ninh khu vực; 5/ Hướng tới hợp tác: Các bài học và đề xuất.

Tàu Hải quân Singapore thăm Việt Nam.

Sáng 15/3, tàu hải quân Singapore RSS Endurance 207, do Đại tá Gerald Heng, Chỉ huy Bộ tư lệnh Huấn luyện (Hải quân Singapore), làm trưởng đoàn cùng 220 thủy thủ, đã cập cảng, bắt đầu chuyến thăm 5 ngày tại TP Hồ Chí Minh. RSS Endurance là một trong những tàu vận tải đổ bộ hiện đại nhất của Hải quân Singapore, dài 141m với lượng giãn nước 6.000 tấn, do Hải quân Singapore tự thiết kế và đóng mới.

Phân tích và đánh giá

“Chuyển giao quyền lực tại Trung Quốc: Bình mới, rượu cũ?” của *Stephanie Kleine-Ahlbrandt*. Cơ quan lập pháp của Trung Quốc đã có cuộc họp trong tuần trước nhằm đánh dấu việc chuyển giao quyền lực cho thế hệ lãnh đạo mới. Tuy nhiên, chúng ta đừng nên quá trông chờ vào việc thế hệ lãnh đạo mới sẽ có một chiến lược mềm mỏng hơn so với chính sách đối ngoại cứng rắn của Trung Quốc, chính sách mà gần đây đã làm khuấy động các vùng biển lân cận của nước này. Vào thời điểm Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc khai mạc tại Bắc Kinh, Thứ trưởng Bộ Ngoại giao Phó Oánh cảnh báo: Trung Quốc đã gửi đi một “thông điệp quan trọng” tới khu vực rằng nước này sẽ đáp trả “mạnh mẽ” trước các hành động khiêu khích liên quan đến tranh chấp lãnh thổ. Điều đó có nghĩa rằng Trung Quốc sẽ tiếp tục chiến thuật “phản ứng quyết đoán” trong chính sách đối ngoại của mình. Trung Quốc đã hoàn thiện chính sách này trong các tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Cách tiếp cận này cho phép Bắc Kinh lợi dụng các hành động khiêu khích như một cơ hội để thay đổi hiện

trạng theo hướng có lợi cho mình – trong khi khẳng định cho rằng các nước khác mới là bên gây rắc rối. Ông Tập Cận Bình, nhà lãnh đạo mới của Trung Quốc, đóng một vai trò quan trọng đằng sau các phản ứng của Trung Quốc trong các tranh chấp biển và là người ra quyết định chính tới phản ứng của Trung Quốc trong sự việc Nhật Bản thông báo mua lại các đảo tranh chấp. Sau khi nhận quyền quản lý Đảng Cộng sản và quân đội vào tháng 11, các phát biểu của ông hầu như được định hình theo chiến thuật phản ứng quyết đoán bằng việc nhắc lại tầm quan trọng của “phát triển hòa bình”, song cũng không khoan dung cho những ai gây tổn hại đến “lợi ích chủ quyền, an ninh và phát triển” của Trung Quốc. Điều đó không phải để nói rằng Bắc Kinh nhất thiết phải tìm kiếm những rắc rối từ bên ngoài, do nước này vẫn còn bận tâm với việc duy trì đà phát triển cho tăng trưởng kinh tế và ngăn chặn các vấn đề trong nước. Nhưng thật không may rằng có rất ít khả năng Bắc Kinh sẽ lái chính sách đối ngoại “phản ứng quyết đoán” theo hướng mềm mỏng hơn. Như bà Phó Oánh đã nói: “Khi đối mặt với các hành động khiêu khích, công luận Trung Quốc sẽ “mong muốn Trung Quốc trở nên quyết đoán hơn.” Nếu bất kỳ cơ hội nào mà Trung Quốc nhận thấy, cho dù nhỏ nhất, thì nước này cũng sẽ tìm cách để tận dụng nó.

“Các con rồng hợp nhất – Một nước cờ đúng đắn của Trung Quốc?” Trong bài phát biểu

cuối cùng về chính sách đối ngoại trước khi nghỉ hưu vào tháng 11 năm ngoái, ông Hồ Cẩm Đào đã nói rằng Trung Quốc cần phải trở thành một “cường quốc biển”. Người kế nhiệm vào ngày 14/3, ông Tập Cận Bình có vẻ như rất muốn biến điều này trở thành sự thật. Cùng thời điểm đó, cơ quan lập pháp của Trung Quốc đã phê duyệt các bước cần thiết để hợp nhất những cơ quan dân sự có vai trò chông chéo thành một lực lượng bảo vệ bờ biển thống nhất. Việc quy hầu hết các cơ quan trở thành một bộ duy nhất sẽ giúp cho chính phủ trung ương Trung Quốc dễ dàng hơn trong việc giám sát chiến lược biển của nước này, chiến lược triển khai các tàu phi quân sự nhằm mục tiêu củng cố yêu sách của tại các vùng tranh chấp. Theo chuyên gia Stephanie Kleine-Ahlbrandt của Nhóm Khủng hoảng quốc tế, nếu việc giám sát được cải thiện nó có thể giúp làm giảm các vụ khiêu khích gây ra bởi các tàu thực thi luật pháp không được kiểm soát chặt chẽ của Trung Quốc. Và một cấu trúc đơn giản cũng có thể mở ra cơ hội hợp tác giữa cơ quan tuần duyên của các nước láng giềng và Trung Quốc, một nỗ lực cho đến nay vẫn bị cản trở bởi hệ thống hành chính chông chéo của nước này. Tuy nhiên, việc tái cơ cấu không phải là dấu hiệu cho thấy sự thay đổi trong chính sách ngày càng quyết đoán đối với các tranh chấp trên biển của Bắc Kinh. Vào 12/3, một quan chức cấp cao của cơ quan phụ trách bản đồ từ Bộ bảo vệ bờ biển mới ra đời nói rằng Trung Quốc đang có kế hoạch gửi một đội khảo sát tới đảo Senkaku/Diaoyu vào “một thời điểm thích hợp”. Đây sẽ là một sự cố leo thang nghiêm trọng. Một

bình luận trên website của cơ quan chính phủ nói rằng việc sáp nhập các cơ quan không có nghĩa là tước đi quyền hạn của các cơ quan này. Các cơ quan này sẽ trở thành một con rồng không thể ngăn cản, “tràn đầy sức mạnh từ đầu cho đến đuôi”.

“Quan hệ Mỹ-Trung và kế liên hoàn” của Jenny Lin. Tại sao trong thời

gian gần đây Chính phủ Trung Quốc, đặc biệt là Quân đội Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) ngày càng trở nên hiếu chiến, tự tin và quyết đoán hơn trong việc xử lý mối quan hệ của quốc gia này với Mỹ và các đồng minh của Mỹ? Câu trả lời có lẽ nằm trong một chiến lược cổ của Trung Quốc có tên là “kế liên hoàn”, rút ra từ 36 mưu kế từng được các nhà quân sự Trung Quốc thời cổ đại vận dụng để thôn tính lẫn nhau. “Kế liên hoàn” giúp Trung Quốc làm rối loạn các đánh giá của đối phương; tạo ra và thúc đẩy các cuộc xung đột chính trị nội bộ bên trong đối phương; khoét sâu vào những xung đột nội bộ đang tồn tại trong đối phương trước khi tiến hành một cuộc tấn công. Sức mạnh kinh tế và quân sự ngày càng tăng đã củng cố nhận định của Bắc Kinh rằng Trung Quốc đã đạt được vị thế nước lớn và đáp ứng đủ những tiền đề để triển khai “kế liên hoàn”. Bước đầu tiên: làm đối phương rối loạn trong việc đánh giá tình hình. Washington gần đây liên tiếp bị bất ngờ trước sự phát triển nhanh chóng của Quân đội Giải phóng Nhân dân Trung Quốc. Bước thứ hai: tìm cách

thúc đẩy những xung đột chính trị nội bộ của đối phương. Bằng chứng của điều này là sự chia rẽ giữa cộng đồng doanh nghiệp và cộng đồng an ninh của Mỹ. Trong bối cảnh môi trường an ninh Châu Á – Thái Bình Dương hiện nay, bước thứ ba – “tiến hành một cuộc tấn công” – là chiến lược dài hạn của Bắc Kinh nhằm loại bỏ ảnh hưởng của Washington. Trong bối cảnh cách hành xử của CCP/PLA và “kế liên hoàn” hiện nay, Mỹ và Trung Quốc có lẽ sẽ không thể phát triển một mối quan hệ mang tính xây dựng nếu CCP không chịu từ bỏ mục tiêu chiến lược làm giảm tầm ảnh hưởng của Mỹ tại khu vực Châu Á – Thái Bình Dương.

“Điều gì sẽ xảy ra sau khi Trung Quốc từ chối tham gia vụ kiện của Philippines?” của

Peter A. Dutton. Cho

dù việc Trung Quốc đã từ chối việc đưa vụ kiện với Philippines ra tòa án quốc tế, thì cuộc tranh cãi giữa Trung Quốc và Philippines vẫn chưa thể kết thúc. *Thứ nhất*, Trung Quốc vẫn còn cơ hội để thay đổi lập trường và tham gia vụ kiện, hoặc ít nhất là khiếu kiện trong việc liệu Hội đồng Trọng tài có thẩm quyền đối với các yêu sách của Philippines hay không. Cho dù một sự thay đổi như vậy sẽ khó có khả năng xảy ra, tuy nhiên nếu làm như vậy, Trung Quốc sẽ cho thấy họ tuân theo các thể chế quốc tế và không sử dụng một giải pháp dựa vào sức mạnh để giải quyết các tranh chấp, từ đó sẽ trấn an được các nước láng giềng đang ngày càng lo lắng. *Thứ hai*, Trung Quốc – và có lẽ đây là lựa chọn dễ xảy ra

nhất – sẽ tiếp tục kiểm chế, không tham gia vụ kiện và hy vọng có được một kết quả thuận lợi hơn. Nếu Trung Quốc thua kiện, nước này có thể tuyên bố vụ kiện là vô giá trị và bỏ qua các phán quyết. Tuy nhiên, nếu không tham gia và đặc biệt là bỏ qua các phán quyết bất lợi, Trung Quốc sẽ khiến các quốc gia láng giềng tin rằng nước này không có ý định tuân thủ theo các quy tắc quốc tế. *Thứ ba*, Trung Quốc có thể tin rằng lựa chọn tốt nhất của nước này là cố gắng cô lập và đe dọa Philippines, buộc nước này từ bỏ vụ kiện. Cách này cũng có thể phản tác dụng, dẫn đến sự gia tăng phản đối của cộng đồng quốc tế. Ngoài ra, lựa chọn này cũng có thể không có hiệu quả, do Philippines đã nhận thấy rằng trong tranh chấp tại Bãi cạn Scarborough, nước này đã ít bị ảnh hưởng từ các sức ép kinh tế cũng như chính trị từ Trung Quốc so với các quốc gia khác trong khu vực. *Cuối cùng*, trước các nguy cơ và hậu quả của mỗi lựa chọn trên, Bắc Kinh có thể sẽ dùng các cuộc đàm phán ngầm với Manila để thuyết phục nước này từ bỏ vụ kiện. Tuy nhiên, nếu làm như vậy, Trung Quốc sẽ phải đưa ra một vài “củ cà rốt” cho Philippines. Nếu Bắc Kinh chọn phương án thứ tư này, và nếu Manila tiến hành một chính sách ngoại giao thăm lặng, thì có khả năng hai bên sẽ đạt được một kết quả khả quan. Trong trường hợp này, thì vụ kiện của Philippines có thể sẽ đúng với mục đích của ông Aquino, đó là tìm kiếm “một giải pháp hòa bình dựa trên luật pháp...phù hợp với luật pháp quốc tế.”

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp